

UPPLANDS FORNMINNESFÖRENING OCH HEMBYGDSFÖRBUND

Några tips på aktiviteter

(många passar i pandemi-tider).

En liten sammanställning av aktiviteter som kom upp på Vintertinget 2021 samt förslag som vi fångat upp på annat håll.

Kulturmiljöer

I naturen

- Ordna torpvandringar med berättelser om tidigare invånare och förutsättningar.
- Ordna cykelturer i grannskapet, kanske på en återkommande fast tidpunkt.
- Sätt upp tipspromenader med frågor om det lokala kulturarvet och/eller som passerar intressanta platser. Kan bytas ut efter två veckor, då också svaren på förra tipsrundan sätts upp vid startplatsen (alternativt läggs ut på hemsidan eller i sociala medier).
- Arrangera blomstervandringar där den lokala faunan står i fokus.
- Ordna byvandringar där alla kan få komma till tals och dela med sig av kunskap. Bjud in de som bor närliggande oavsett om de redan är medlemmar eller inte. Eller besök gårdar i bygden och låt ägaren och andra med kunskap berätta.
- Ordna nya vandringsstigar eller röj befintliga (med markägarens tillstånd förstås).
- Röj runt runstenar och andra fornlämningar (med markägarens tillstånd förstås och enligt givna riktlinjer).
- Sätt upp informationsskyltar vid intressanta platser, torpgrunder etc (med markägarens tillstånd).
- Ordna kyrkstigsvandringar.
- Inventera torp och torpgrunder i bygden. Skapa dokumentation för framtiden.

Hembygdsgården

- Passa på att rusta upp husen.
- Agera galleri åt lokala konstnärer, med provision på sålda alster.
- Ordna utställningar av hemslöjd, era egna inventarier etc – eller förbered för att kunna hålla sådana när läget är bättre.

- Låt en lokal brädspelsklubb (eller annan lokal förening, gärna med ungdomsinriktning) hålla sina turneringar eller möten där.
- Samarbeta med den lokala föreningen av SVEROK, för att ordna historiska lajv (levande rollspel) i miljön – eller lär dem mer om hur verktyg etc användes förr om de ska lajva någon annanstans.
- Ordna ställplatser för husbilar. Tillstånd etc krävs, men det kan bli en ny inkomstkälla för föreningen. Särskilt om vatten och toaletter redan finns.
- Anordna odlingar i anslutning till hembygdsgården, eller utöka/ändra befintliga odlingar.
- Sätt upp skyltar, t ex med QR-koder, vid husen som berättar historien.
- Se över husen med utgångspunkt från försäkringsbolagens handbok.
- Gamla och trasiga redskap kanske kan passa att göra om till en utelekplats för barn, eller rörelseplats för äldre barn, tonåringar eller vuxna. Anordna hinderbana kanske?
- Ordna vatten ute, så det finns att dricka och för att tvätta händerna i.
- Gå utbildning om säker föreningsgård, se <https://www.sakerforeningsgard.se/>
- Ordna sommarcafé.
- Passa på att inventera samlingar.

Kyrkogårdarnas kulturarv

- Ordna kyrkogårdsvandringar. Kanske med ett specifikt tema (en yrkeskår, en släkt etc.)?
- Kontakta länsstyrelsen om ödekyrkogårdar och förhandla fram ett avtal där ni tar hand om skötseln (om den inte sköts ordentligt redan) och får ett bidrag för skötseln.
- Kyrkogårdsteater. Måste förstås ske med stor respekt för omgivningen och platsen men ordnas av t ex Kalmars länsmuseum och teaterklasser på gymnasiet gemensamt och är mycket populärt.
- Samarbeta med skolan: Bjud in elever till en tidsresa med stationer på kyrkogården. Visa t ex foton på människor, redskap som hantverkare använde.
- Ordna årligen återkommande visningar för en speciell årskurs.
- Skriv ner intressanta och spännande levnadsöden från den lokala kyrkogården.
- Berätta om kyrkklockorna, de glöms ofta bort.
- Sätt upp skyltar med QR-koder som gör att besökare kan få information om gravarna (efter samråd med kyrkogårdsförvaltningen).
- Hjälptill att hitta gravrättsinnehavare när gravplatser hotas av återlämning för att gravrättsinnehavare saknas.

Att synas

- Uppdatera hemsida, Facebooksida och andra sociala medier regelbundet så det ni gör kan uppmärksammas av fler. Alltid finns det någon i föreningen som kan, även om inte styrelsen har någon med kunskapen själva. Den här vägen kan ni nå nya målgrupper.
- Lägg med länkar till Facebook när ni gör utskick. Alltid kan det intressera någon att gå in och titta.
- Se till att det är enkelt att ge bort medlemskap i gåva, alternativt ge en gåva till föreningen
- Ordna så ni har ett swish-konto. Det kostar några hundra kronor/år men är ett enkelt sätt ta betalt vid aktiviteter.
- Lägg upp bilder och annat material i hembygdsportalens "Utforska platsen"-del (om ni har hemsida i portalen).
- Kontakta konferensanläggningar, hotell, turismanläggningar e dy i bygden och hör efter om de är intresserade av att samarbeta runt aktiviteter.
- Sammanställ informationsblad om platsen och omgivningen, gärna också aktuellt in för sommaren t ex, med datum för aktiviteter, öppettider etc. Utse en ansvarig som uppdaterar.
- Skapa en enkel utställning i en öppen lokal, t ex med inramade bilder med lite text från närområdet.
- Dokumentera vad som händer, hur föreningen jobbar och tänker nytt. Förmedla till medlemmar och övriga orsbor. Prova olika sätt att nå ut.
- Kanske kan närliggande hembygdsföreningar vara intresserade av att ni tillsammans ordnar besöksmål som kan vara av intresse som dagsutflykter? Kanske någon researrangör kan vilja vara med och ordna?
- Kontakta turistbyråerna, Visit Roslagen, Visit Uppsala eller liknande (om de finns) för att diskutera samarbete.
- Ordna bakluckeloppis
- Kanske är kyrkan intresserad av ett samarbete? Hembygdsföreningen kan t ex anordna en utställning i kyrkcentrum där sådana finns.
- Hämta inspiration från populära tv-program och gör en egen variant av t ex Antikrundan, Historieätarna, Det sitter i väggarna.
- Hembygdsrörelsen generellt är blygsamma men besitter en oerhörd kompetens, ofta i det tysta! Berätta om allt ni kan och gör, kontakta lokaltidningar, poddar, agera i Facebookgrupper osv för att få fler att uppmärksamma detta. Glöm inte heller att marknadsföra evenemang och aktiviteter, sätt upp skyltar som visar var ni finns och så att man hittar rätt.

Bevara och utbilda om kulturarvet

- Intervjua och spela in personer som har historier att berätta om hembygden. Idag har alla smarta telefoner enkla funktioner för röstinspelning. Eller spela in dig själv när du berättar om folk, platser och saker som har utspelat sig.
- Skriva ner berättelser från bygden och se till att de finns tillgängliga för andra.
- Lägg upp material i hembygdsportalens "utforska platsen"-delar så det blir synligt för många (förutsatt att ni har hemsida i hembygdsportalen).
- 2021 firar vi att det är 100 år sedan både män och kvinnor för första gången fick rösta i riksdagen. Ta fram den lokala historien om hur det påverkade just er bygd.
- Bevaka samhällsfrågor och vara aktiva i samhällsutvecklingen när det finns möjlighet och är lämpligt.
- Ta fram en lokal karta som beskriver bygdens – kanske delvis okända – sevärdheter och historia.
- Leta fram gamla bilder där platsen de tagits på går att identifiera och fota dem på nytt i samma vinkel för att visa på vilken utveckling som skett.
- Dokumentera nutida byggnader och kulturmiljöer för framtiden.
- Ordna digitala föreläsningar och marknadsför dem via sociala medier, om ni har möjlighet och det inte går att träffas fysiskt. Den vägen kan ni nå nya målgrupper och på så sätt öka intresset för kulturarvet (och dessutom kanske skaffa nya medlemmar).
- Ordna berättarkvällar, när det går att träffas fysiskt. Det kan ibland räcka med att visa några bilder från trakten för att få igång berättandet bland deltagarna.
- Bjud in författare till en författarafton.
- Starta YouTube-kanal och visa gamla filmer från bygden, eller nyttja Facebook och/eller Instagram för att lägga ut foton från bygden.
- Visa upp gamla hantverkstraditioner.

Barn och ungdomar

- Kontakta lokala ungdomsföreningar och hör om de är intresserade av samarbete. Kanske behöver de en lokal att ha möten i, kanske vill de lära sig mer om bygden, gamla saker eller något annat som föreningen har kunskap om.
- Ordna träffar där man tillsammans bygger snögubbar, åker kälke, bygger barkbåtar, paddlar kanot, bygger sandlott, bakar bröd osv och bjud in traktens barnfamiljer.
- Ordna skattjakter, spökstigar etc.
- Kontakta förskolor och skolor och/eller kommunen och hör om det finns ett intresse av att samarbeta. Hembygdsföreningar har mycket kunskap att erbjuda, t ex genom att besöka skolan och berätta, leda vandringar eller delta i utflykter, visa hur hantverk utfördes förr, visa hembygdsgården, visa hur man lekte förr, berätta om den lokala historien, ordna en gammeldags skoldag osv. Ett föredöme här är Kulturarvstrappan som anordnas i Tierp. Läs mer om den här: <https://www.tierp.se/tierp.se/kultur-fritid-och-friluftsliv/for-barn-och-unga/kulturarvstrappan---elever-upptacker-sin-lokala-historia.html>
- Gå in och titta i lekolarbanken.se för att få tips och inspiration till aktiviteter. Lek och lärbanken är tänkt som ett hjälpmedel för utveckling av barn- och ungdomsverksamhet i hembygdsrörelsen.
- Börja kulturarva! Läs mer om projektet som genomförts i Jönköping där man använder historiska tillbakablickar i syfte att skapa mening och sammanhang i tillvaron, för att ungdomar ska identifiera sig med kulturarvet och ta till sig av det kulturarv som finns omkring dem. Läs mer här: [Kulturarva - SV Jönköpings Län](#) (där ni kan ladda ner häftet "Historia för barn och unga" med förslag på aktiviteter) eller här <https://www.facebook.com/kulturarva>.
- Var med på ett av Sveriges Hembygdsförbunds webbseminarier som heter "Så blir vi yngre". Där får man veta mer om det pågående projektet med samma namn, som handlar om att stödja föreningar att nå nya grupper till aktiviteter och engagemang, bl a då barn och unga. Se <https://www.hembygd.se/shf/page/136611>.
- Ta hjälp av ungdomar för att hantera sociala medier eller göra film om bygdens historia.
- Prata med barn och ungdomar! Be dem berätta vad de är intresserade av, vad de skulle vilja lära sig mer om, vilka aktiviteter de skulle gå på, hur de tänker att hembygdsgården kan användas etc.

Styrelseutveckling och -arbete

- Passa på att utbilda styrelsen i allt från de olika rollerna i styrelsen, till digitala möten mm. Nyttja studieförbund och andra aktörers erbjudanden, liksom Sveriges hembygdsförbunds seminarier (de är gratis för oss medlemmar), se <https://www.hembygd.se/shf/page/136611>.
- Om det behövs en förnyelse i styrelsen: fundera redan nu på lämpliga personer som kan få vara med på vissa möten, gå utbildningar, agera suppleanter i styrelsen etc. Särskilt viktigt om det är unga och/eller föreningslivsoerfarna personer som kan vara lämpliga att skola in.
- Se över stadgarna och anpassa dem om det behövs så att de passar dagens hembygdsrörelse vad gäller årsmöten, medlemskontakter etc. Det går att dra många lärdomar av det senaste årets oväntade förutsättningar.
- Passa på att se över de egna arkiven. Det finns ett antal instruktionsfilmer att titta på, framtagna just för hembygdsföreningar: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLEOr0sV3SQro4TyyLCw2i3vF3bbw-DaUp>
- Hur kan man genomföra årsmöten när det inte går att träffas fysiskt? Det är en fråga som många föreningar funderar över. Sveriges hembygdsförbund har en sida med tips, se <https://www.hembygd.se/shf/page/138871>. Bygdegårdarnas riksförbund har också sammanställt en guide till skriftliga årsmöten som kan vara av intresse: [guide-till-skriftligt-arstmote.pdf \(bygdegardarna.se\)](#).
- Samla in e-postadresser till alla medlemmar som har. Det sparar pengar och arbete, utöver att det är ett snabbt sätt att kommunicera med medlemmarna.